

(המשך מעמוד 31)

לשלם לנשים תמורת השרותים שהיו מעניקות להן. תורת-חייו: "אם מזמינים אותי ל-מסיבה, אני בא. אם לא מזמינים אותי, אני לא ברוגז."

לא להיות צועני

הוא נולד ברומניה בשנת 1908. את לימודיו עשה בחדר, ובגיל 13 סחב סוף מארנקה של אמו וביקר בפעם הראשונה אצל גברת מסויימת, שעשתה ממנו גבר. חמישים שנה לאחר-מכן חגג את האירוע במסיבה-רבתי, שהתקיימה בדירתו בתל-אביב. למסיבה קרא: "חמישים שנות הסכם של פוקה". כנער הפך ציוני, ושימש כראש מכבי וכיו"ר החוג התרבותי ומזכיר הקרן הקיימת של הקהילה היהודית בעיר הולדתו. בגיל 16 למד נגרות; תוך כדי לימודים, נתחך במשור ואיבד את חצי בותן-שמאל שלו. שנים לאחר-מכן סיפר, שהמחשבה הראשונה שעלתה בדעתו כשראה את מחצית הבותק על הריצפה, היתה: "מה יהיה על המאניקור?". בשנת 1934 הגיע לתל-אביב, וכך תיאר בזמנו את התרשמותו הראשונה מהארץ: "כולם הלכו במיכנסים קצרים. חלוצים."

ראשון במהנדסות. באיטליה זה ככל, לכל אחד קוראים דוקטור, זאת אומרת, שהוא מלומד". דוקטור פוקה הירש נקלט היטב בי-חבר הגבוהה של תל-אביב הקטנה. הוא נהג לדבר בנוסטאלגיה ובגעגועים על הימים הטובים ההם, שבהם החברה הגבוהה היתה חברה גבוהה, והמסיבות היו מסיבות. לדבריו התקבל לחברה הגבוהה של העיר העברית הראשונה בזכות היותו יפה-תואר, שארמאני ורקדן מעולה, וגם בזכות הדיפלומה מחוץ לארץ, שבה נהג לנפוף לעיני כל.

כיצד הפך ה"דוקטור למהנדסות", כפי שהוא כינה את עצמו, עשיר מופלג? סיפר פוקה: "באתי, הציעו לי עבודה בעירייה בתור אינג'ינר, בשכר של 11 לא"י בחודש. שוטר הרוויח או חמש. ראיתי שאין לי מה לעשות בדיפלומה שלי, ועברתי לעס-ים. מזל שהציעו לי בעירייה משכורת מצחיקה, אחרת יאולי הייתי נשאר שם עד היום."

"ראיתי שכולם אקספורטרים, הביאו סחור רה טובה מחוץ-לארץ. אז עלה בראש הרעיון שהרבה יותר קל לייצא מהארץ, שיש בה מעט יהודים, לארץ שיש בה הרבה יהודים. וכך כולם היו אקספורטרים, ואני אימפורטר. ייצאתי סבונים, שמן, יינות, סכינים. היה עסק מצויין, וגם קשרים בינלאומיים."

פוקה הירש אחרי ניסיון-ההתאכרות הנוצצים לא באו

במיסגרת קשריו הבינלאומיים נהג לי-סחור גם עם המצרים, וכך הכיר את גימלך פארוק ונהג כל ימיו להתפאר כי מימנה עם חוג ידידיו. פוקה קנה אדמות ומכר אותן לעולים מגרמניה, שבאו אז בהמוניהם. הוא הפך מעורה יותר ויותר בחברה, ואט-אט היה לאחד מעמודי-התווך שלה.

במילחמת-העולם השנייה הרחיב את עסקיו בעזרת קשרים שיצר עם אנשי עסקים שפקדו את ארץ-ישראל. אחרי מלחמת-העצמאות שבגללה הפסיד, כך טען, יותר מ-20 אלף לירות שטרלינג שהשקיע במצריים, החל פוקה בעסקים הכבדים שלו, שהפכו אותו מיליונר בקנה-מידה בינלאומי.

סיפר פוקה: "אחרי המלחמה נשלחתי לצרפת עם אנשי משלחת חיל-האוויר. הם אמרו לי איך חקשורים עם חברת ויקרס, המספקת חלפים לספיטפיירים. היו לי קשרים, וקיבלתי בקלות את הסוכנות בארץ. המשכתי עם פירמות גדולות ומאד סופיסטיקטיביות, כמו ויקרס ארמסטרוונג. אחרי הספיטפייר ייצרו צנטוריונים, כך הפכתי סוכן למיפעלי הידרואליקה מסויי-מים, לפירמה עצומה, המספקת ציוד רדאר, ולפירמות הקשורות בציוד אלקטרוני ועוד. זה טוב לארץ, שיש סוכן שיש לו מידע והיודע תמיד מה אפשר להזמין, ומי הזמין את זה. אני גם דואג יפה למס'הכנסה, והם מקבלים ממני די."

אך הסתבר כי למרות דבריו, לא דאג פוקה די למס'הכנסה. בלילה אחד במאי 1972 פרצה חוליית חוקרי מס'הכנסה, מלווה בעיתונאים ובי צלמים, אל דירת-הפאר בת שתי הקומות שלו ברחוב בני-עמי בתל-אביב, וערכה

חיפוש מדוקדק בבית, כשהיא מחרימה מיסמכים. אותה שעה בילה הדוקטור בן ה-64 במיטתו בתברת צעירה גרמניה בת 20 בשם הילדה-עימנואלה. העיתונות, שהוזמנה מי-ראש על-ידי פקיד המס, עשתה מטעמים מהפרשה, וזמן קצר לאחר מכן ניסה פוקה הירש לשים קץ לחייו, אך ניצל ברגע האחרון (הטולס הזה 1810).

שבועות מעטים קודם לכן הגיש פוקה תביעה מישפטית נגד חברה אמריקאית בשם אירומארטיס, יצרני אלקטרוניקה. העילה לתביעה: החברה, שפוקה היה סוכנה בישראל, הפסיקה את הסוכנות פוקה דרש פיצויים. זמן קצר לאחר-מכן התברר מה קרה לסוכנות. החברה האמרי-קאית מסרה אותה לידי חברה ישראלית אחרת, בשם וייצמן רונגי, שאחד משותפיה היה שר-הביטחון דהיום, עזר וייצמן. החבר-רה היתה שייכת לאביו של עזר, יחיאל, עם מותו של האב עברו מניותיה למישפחה. אולם עזר עצמו לא השתתף בניהול החברה. בשנות שירותו בצה"ל ובמישרד-החברות, העסק נוהל על-ידי השותפים האחרים, הנניה נאמן ויצחק אלמוג, ורק מאוחר יותר הצטרף עזר כשותף פעיל לחברה. באותה תביעה מישפטית, שהגיש פוקה נגד החברה, הוא גילה לראשונה בפומבי חלק מהיקף-העסקים שלו. הוא טען כי הרוויח בשנים האחרונות אירומארטיס בלבד כ-45 אלף דולר בשנה (ב-1972) — וזו היתה רק אחת החברות שאותן ייצג בארץ.

תביעתו של פוקה נגד החברה האמרי-קאית הסתכמה בכ-1.18 מיליון ל"י, סכום זה כלל עמלה בעד מכירות שפוקה כבר ביצע, לטענתו, עבור החברה עד ליום הפסקת הסוכנות בנובמבר 1971, וכן פיי-צויים על ביטול הסוכנות.

בעיקבות המיפסים שהתגלו בבית-המישפט מידרו אנשי מס'הכנסה לעשות כמה חישובים מהירים, ערכו השוואה עם דו"חות ההכנסה והצהרות-ההון שהגיש פוקה, והגיעו לידי החשד כי העלים מהם הכנסה של מיליון ורבע ל"י ממכירות עבור חברת אירומארטיס בלבד. הם גם חשדו שהכנסות מהעלמות אלה הועברו, בפקודת פוקה, לחשבונות-בנק סודיים בשווייץ ובמדינות אחרות.

שבור

מן הכלא

התוצאה: אחרי שהושלמה חקירת מס'הכנסה, הועמד פוקה הירש לדין, נידון לקנס כספי גבוה ולריצוי עונש-מאסר בן ארבעה חודשים.

האיש שנכנס אל כלא מעשיהו לא היה האיש שיצא משם בתום ריצוי עונשו. הוא יצא מהמקום שבור ורצוף. שרשרת המחר-לות, שהביאה אותו לבסוף אל הקבר, החלה.

כשיצא לחופשתו הראשונה מבית-הסוהר לקחו אותו ידידיו, דוב ופדריקה סגל, לפתיחה של מיסעדת-יוקרה, דוב סגל שאף אותו על הכלא: "נו, נכון שזה לא היה כל-כך גרוע?" פוקה השיב: "זה פיי-אלף יותר גרוע ממה שתיארתי לעצמי!"

האיש, שמשרתי-שירותו אותו יומם ולילה, שהתגורר בדירת-פאר בת תמישה חדרים והחזיק וילה בקיסריה, גאלץ לירושן בתא אחד אותו ענשים. מה ששבר אותו סופית, כך הסביר, היו אובדן הכבוד העצמי שלו כאדם ואובדן הפרטיות. לא למרות שנשבר, חזר עדי-מהרה לפעני לוח חברתית, אמרי מואטת. לפני כשנה ערך את מסיבתו האחרונה, התאריך היה ה-6 בפברואר, יום הולדתו. המסיבה היתה במתכונת הרגילה: אלפי פרחים, אדריכל מיוחד לתפאורה, כל המיזיון, קוויאר ושמפניה. רק פוקה לא היה אותו האיש. הגבר השנוף וגבוהה-קומה, כמו שחה קומתו.

לפני כחצי-שנה אושפו בבית-החולים, כשהוא חולה בנפשו ובגופו. מבית-החולים כבר לא יצא.

בגלרית החתיכות שלו אפשר היה למצוא שמות כמו פנינה רונבלום, ברכה שוורץ, סווי לרמר, מנדי רייס-דייוויס. אף את מהן לא באה ללוותו בדרכו האחרונה, מילכד הדומגנית ג'ודי ברנס, שהתיידדה עם פוקה אחרי ניסיון-ההתאבדות שלו. ג'ודי היתה היחידה שהיולה דמעות על קיברו של פוקה. האיש שידע לחיות כגדול, נקבר בחלוויה קטנה ושקטה.

שרית ישי □

גורדיש טוען שזוהי יוזמת הש"ב, ואילו מקור מוסמך טוען שראשי הש"ב קראו על זה בעיתונים

ר"א מדר, המיטרה פה, הם רוי צים אותך! אתה מוכרח לבוא, אני לא יודעת מה לעשות!" ניצה פונסקה, ה-ר צעירה והיפהפיה, שאחזה בשפופרת הטל-פון, דיברה בהתרגשות רבה. לידה ניצבו שלושה בלשי היחידה המרכזית של מיי-טר תל-אביב (לשעבר: המדור). הם הקי שיבו לכל מילה שאמרה בטלפון. היא דיברה עם האלוף (מיל), ושמואל (גנרר דיש) גונן, שנמצא באותה יע במישרד של ידידיו, בבורסת היהלומים ברמת-גן. המיטרה פלשה לדירה, ושנשכחה על-ידי גונן שלחשה זחזחים קודם לכן, ברחוב יר-מרדכי 5, ובגיבעתיים. האלוף עצמו ביקר בדירה זו רק פעם אחת, כששכר אותה, ושחה לא ידע איך להגיע אליה. ניצה (28), שתינה נרגשת, ניסתה להסביר לה אך לשווא. אמר לה גורדיש: "בואי וחקי אותי מלא. אני אמתין לך בפתח הברסה." כעבור עשר דקות הגיעה מכתנית כדי לאסוף את גורדיש. היתה זו קורטנה או-רחית של היחידה המרכזית, ובה יישוב שני בלשים. גורדיש הזומן להצטרף אליהם. בדרך הם סיפרו לו כי יש להם צורח-פוש, חתום על-ידי ושופט, המתיר להם להיכנס לדירה ולחפש בה כלי-נשק.

"מה פתאום?" ושאל גורדיש. "קיבלנו מידע מודיעיני, כי יש בדירה נשק בלתי-חוקי", השיבו לו הבלשים. כשהגיע גורדיש לדירה ופגש את ניצה, התברר לו כי גירסת הבלשים היתה תמימה מדי. לדבריו ניצה באו אנשי המיטרה לביתה, סמוך לדירה שאותה השכירה לי-גורדיש, האמרו לה כי יש להם צורח-פוש לדירה של האלוף. "מה פתאום צורח-פוש בדירה של גורדיש?" תמחה ניצה. ה-שוטרים: "לא מעניין אותנו גורדיש, לא גורדיש, אם לא תפתחי לנו, נפרוץ כי כוח". לחבריה, רק לאחר שנכנסו לדירה תפכו אותה, הם טרחו למצוא בטלפון את האלוף. זרקו או ביקשו את השחתו לחפש בדירה.

לאחר כ-20 דקות, ישהן גברו בדירה, בנוכחות גונן, לקחו עימם 39 כלי-נשק — רובם רב-יצידי, יהושא קלצ'ניקובים, כלי-נשק עתיקים, ומרגמה 60 מילימטר, ושיצאה מכלל שימוש, ושאותה קיבל גונן כמכרת מחייליו בזירת יס-סוף. השוטרים עמדו לעזוב את הדירה, ואולם לפתע הגיח שוטר נוסף, לבוש אזרחית, ושהוצג על-ידי יתר השוטרים כקצין אורי.

אחוקה בלתי-חוקית של נשק היא פשע, וכאשר אנחנו מגלים פשע מותר לנו להחרים כל דבר, לכן אני לוקח גם את כל המיסמכים ושמצאים כאן", אמר קצין. גורדיש התקומם: "בדירה היו אלפי מיסמכים צבאיים, ושאתם ליקט הקצין הבכיר כדי לכתוב את גירסתו על מילחמת יום-הכיפורים. היו שם יומני-מילחמה, יומני פיקוד-הדרום, חוברות רבות שאותן ערך גורדיש בעת שירותו הצבאי וסטנוגרמות של ישיבות, שרק בחלקן הושחתו, אך יש בהן כדי לסייע לו ככתובת הספר. גורדיש ניסה לשכנע את השוטרים כי המיסמכים דרושים לו, אולם ללא הר-על."

"או עדיין לא השארת במאמה, אולם כאשר השוטרים התחילו להטעין את אר-גי המיסמכים על מיניבוס, ישאותו הביאו מיוחד לים כך, והבנתי כי מטרתם היא שונה לישת המיסמכים ולא כלי-הנשק, ש"ם לא כן, היום מה הביאו את המיניבוס?" מאוחר יותר קיבל גורדיש, לדבריו, חיר-זק להשחרורו. הוא מספר כי במהלך ההעמסה, כאשר תקצין אורי לא היה נוכח בחדר, לקח אותו היחידה אחד השוטרים שכפי הנראה היה פקוד של גורדיש בי-צה"ל, ואמר לו: "אנחנו שוונאים את ה-עבודות המולוכלות האלה

יפה-תואר

ושארמאני

את התואר דוקטור העניקו לפוקה בי-איטליה, למרות שמעולם לא סיים ליי-מודים לתואר זה. כשנשאל פעם דוקטור למה הוא, ומה למד, סיפר: "הלכתי ללמוד מהנדסות באיטליה, שם קיבלתי את התואר דוטורה (דוקטור), כי כך נקרא התואר ה-